

DOI <https://doi.org/10.33989/pnpu.1235.c4122>

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ» ДЛЯ МАГІСТРАНТІВ ОСВІТНЬОЇ
ПРОГРАМИ «ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: КОНСАЛТИНГ ТА
ЕКСПЕРТИЗА»**

Анотація. Дослідження присвячене методичним аспектам викладання дисципліни «Організація освітнього процесу» для магістрантів освітньої програми «Організація освітнього процесу: консалтинг та експертиза». Метою статті є аналіз теоретико-методологічних засад організації освітнього процесу у вищій школі та обґрунтування методики проведення лекційних і практичних занять, що формують професійні, аналітичні та експертні компетентності здобувачів. В роботі розглянуто сучасні підходи до викладання магістерських дисциплін, включаючи компетентнісний, студентоцентризований та діяльнісний підходи, а також роль викладача як фасилітатора, тьютора і експерта. Методика лекцій передбачає проблемні, інтерактивні та дискусійні форми, використання мультимедійних та цифрових інструментів, інтерактивних прийомів для активізації пізнавальної діяльності. Практичні заняття та самостійна робота включають роботу з кейсами, моделювання управлінських ситуацій, групові проєктні і аналітичні завдання, що сприяє розвитку аналітичних та експертних умінь. Аналіз робочої програми показав логічність структури, послідовність тем та оптимальний розподіл годин між лекціями, практичними заняттями та самостійною роботою. Лекційні та практичні матеріали відповідають сучасним вимогам магістерської підготовки і сприяють інтеграції теорії з практикою. Дослідження підтверджує ефективність методики у формуванні компетентностей, необхідних для роботи в сфері освітнього консалтингу та експертизи. Сильними сторонами дисципліни є поєднання теоретичної підготовки з практичними завданнями,

використання інтерактивних і цифрових методів навчання та стимулювання самостійної роботи і критичного мислення магістрантів.

***Ключові слова:** організація освітнього процесу, методика викладання, магістерська підготовка, компетентнісний підхід, студентоцентроване навчання, практичні та лекційні заняття, аналітичні та експертні уміння, цифрові та інтерактивні методи навчання.*

Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими євроінтеграційним вектором розвитку, імплементацією стандартів Європейського простору вищої освіти, цифровізацією освітнього середовища, а також зростанням суспільного запиту на якість, прозорість та результативність освітнього процесу. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема методичного забезпечення підготовки магістрів, здатних професійно здійснювати організацію, консультування та експертизу освітнього процесу в закладах вищої освіти. Саме такі фахівці відіграють ключову роль у впровадженні інноваційних управлінських рішень, забезпеченні внутрішніх систем якості освіти та дотриманні принципів академічної доброчесності. Стан вивчення проблеми методики викладання дисциплін управлінсько-освітнього спрямування показує, що це питання активно досліджують як українські, так і зарубіжні науковці. Зокрема, вітчизняні вчені, такі як О.І. Бабанська, І.В. Вдовенко та М.І. Кузьмін, аналізували особливості організації освітнього процесу у вищій школі, методи формування професійних компетентностей та застосування студентоцентрованого навчання.

Система вищої освіти України є важливою складовою національної освітньої сфери. Згідно із Законом України «Про вищу освіту», вища освіта визначається як комплекс систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей та інших компетентностей, які здобуваються у

зкладах вищої освіти або наукових установах у певній галузі знань за відповідною кваліфікацією на освітніх рівнях, що перевищують рівень повної загальної середньої освіти.

Академічне середовище охоплює сукупність закладів вищої освіти, діяльність яких спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, професійної та практичної підготовки, здобуття випускниками відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів, підвищення рівня наукової та професійної компетентності, а також на здійснення перепідготовки й підвищення кваліфікації фахівців. У 2005 році Україна приєдналася до Болонського процесу, розпочавши впровадження трирівневої системи вищої освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії). Основним принципом розвитку освіти у країнах-учасницях Болонського процесу визначено партнерство між європейськими закладами освіти. Ключовими умовами інтеграції в Європейський освітній простір є:

1. Забезпечення високої якості освітнього процесу;
2. Інтенсивна дослідницька діяльність;
3. Соціальна доступність вищої освіти;
4. Академічна мобільність студентів і працівників закладів освіти.

Цілі Болонського процесу:

1. Підвищення якості освітніх послуг і формування конкурентних переваг європейської освіти;
2. Розширення можливостей доступу до європейського освітнього простору;
3. Створення спільного ринку праці висококваліфікованих фахівців у Європі;
4. Посилення мобільності студентів і викладачів;
5. Запровадження порівнюваної системи освітніх ступенів із видачею уніфікованих додатків до дипломів, зрозумілих у всіх країнах Європи;
6. Зміцнення конкурентоспроможності європейської системи вищої освіти.

Для практичної реалізації зазначених цілей Болонський процес ґрунтується на чітко визначених принципах, які забезпечують узгодженість і ефективність реформ у сфері вищої освіти. Основними принципами Болонського процесу є:

1. Двоступенева структура навчання: перший цикл передбачає здобуття ступеня бакалавра (3-4 роки навчання), другий – ступеня магістра (1-2 роки після бакалаврату) або доктора філософії;

2. Запровадження кредитно-модульної системи: усі національні освітні системи мають використовувати єдину систему обліку трудомісткості навчання в кредитах, придатну до накопичення й реалізації концепції «освіта впродовж життя».

3. Контроль якості освіти передбачає оцінювання результатів навчання не за тривалістю чи обсягом освітнього процесу, а за рівнем сформованих знань, умінь і професійних компетентностей випускників, яке здійснюється незалежними акредитаційними агентствами.

4. Розвиток академічної мобільності ґрунтується на реалізації попередніх принципів організації освітнього процесу та спрямований на активізацію обміну студентів і викладачів між закладами вищої освіти.

5. Забезпечення працевлаштування випускників орієнтує заклади вищої освіти на досягнення практико-зорієнтованого результату навчання, що полягає у здатності випускників ефективно застосовувати набуті знання й навички в європейському освітньо-професійному просторі.

6. Підвищення привабливості європейської освіти реалізується через створення конкурентоспроможного освітнього середовища, спрямованого на залучення до європейських університетів студентів з інших регіонів світу.

7. Наукова основа освіти забезпечується інтеграцією навчального процесу з науковими дослідженнями, що передбачає активну дослідницьку діяльність викладачів та системне залучення студентів до наукових розробок (Горб, 2022).

Підготовка фахівців із вищою освітою в Україні відповідно до Національної рамки кваліфікацій здійснюється за визначеними рівнями вищої освіти, до яких належать: початковий рівень (короткий цикл), перший (бакалаврський), другий (магістерський) та третій (освітньо-науковий) рівні. Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти відповідає п'ятому кваліфікаційному рівню НРК і спрямований на формування в здобувачів загальнокультурної та професійно орієнтованої підготовки. Він передбачає набуття спеціальних знань, умінь і практичного досвіду, необхідних для виконання типових професійних завдань, характерних для первинних посад у відповідній сфері діяльності.

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти співвідноситься з шостим кваліфікаційним рівнем НРК і забезпечує здобуття теоретичних знань, практичних умінь і компетентностей, достатніх для ефективного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню НРК та орієнтований на опанування поглиблених теоретичних і/або практичних знань за певною спеціальністю чи спеціалізацією. Він також передбачає засвоєння методологічних засад наукової й професійної діяльності та формування компетентностей, необхідних для розв'язання інноваційних завдань у межах відповідного рівня професійної діяльності.

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню НРК і спрямований на формування знань, умінь і компетентностей, необхідних для створення нових наукових знань, розв'язання складних проблем у професійній, дослідницькій та інноваційній діяльності, а також оволодіння методологією наукової й педагогічної роботи. Цей рівень передбачає проведення самостійних наукових досліджень, результати яких характеризуються науковою новизною, теоретичною та практичною цінністю, а також набуття здатності до розроблення й упровадження методів дослідницької діяльності, створення нових системоутворювальних знань і прогресивних

технологій, вирішення важливих наукових чи прикладних проблем на національному або міжнародному рівнях (Вітвицька, 2023).

Здобуття вищої освіти на кожному рівні здійснюється шляхом успішного виконання відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти: молодшого бакалавра (п'ятий рівень НРК), бакалавра (шостий рівень НРК), магістра (сьомий рівень НРК), доктора філософії та доктора наук (восьмий рівень НРК). Молодший бакалавр є освітньо-професійним ступенем, який здобувається на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти та присуджується закладом вищої або фахової передвищої освіти після успішного завершення освітньо-професійної програми обсягом 90-120 кредитів ЄКТС.

Бакалавр – це освітній ступінь першого рівня вищої освіти, що присуджується закладом вищої освіти за умови успішного виконання освітньо-професійної програми загальним обсягом 180-240 кредитів ЄКТС. Магістр є освітнім ступенем другого рівня вищої освіти, який присуджується після завершення відповідної освітньої програми. Здобуття ступеня магістра можливе за освітньо-професійною або освітньо-науковою програмою: обсяг першої становить 90-120 кредитів ЄКТС, а другої – 120 кредитів ЄКТС, при цьому дослідницька складова освітньо-наукової програми має складати не менше 30 % її загального обсягу.

Доктор філософії є освітнім і водночас першим науковим ступенем, який здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Його присудження здійснюється спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи за результатами виконання освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертаційної роботи. Доктор наук є другим науковим ступенем, що здобувається після отримання ступеня доктора філософії. Він передбачає досягнення найвищого рівня дослідницьких компетентностей, здатність до розроблення й упровадження методології наукової діяльності, проведення оригінальних наукових досліджень і отримання результатів, які

забезпечують розв'язання важливих теоретичних або прикладних проблем загальнонаціонального чи світового значення та підтверджуються публікаціями у фахових наукових виданнях.

Освітній компонент «Організація освітнього процесу» в межах освітньо-професійної програми «Організація освітнього процесу: консалтинг та експертиза» є системоутворювальним, оскільки забезпечує формування в магістрантів цілісного уявлення про сутність, структуру, нормативно-правові засади та механізми функціонування освітнього процесу у закладах вищої освіти. Водночас ефективність засвоєння змісту цієї дисципліни значною мірою залежить від науково обґрунтованих методичних підходів до її викладання, оптимального поєднання лекційних, практичних форм навчання та самостійної роботи здобувачів освіти, а також від адекватних інструментів оцінювання навчальних досягнень. Таким чином, система підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів у закладах вищої освіти України вибудовується за принципом наступності та поетапного ускладнення освітньо-наукових завдань – від формування базових дослідницьких компетентностей на рівні магістратури до досягнення найвищого рівня наукової кваліфікації на етапах здобуття ступенів доктора філософії та доктора наук. Саме на магістерському рівні закладаються методологічні, організаційні та управлінські основи, що забезпечують готовність здобувачів до подальшої наукової та професійної діяльності в освітній сфері.

Необхідність оновлення методики викладання дисципліни «Організація освітнього процесу» зумовлена сучасними викликами вищої освіти, серед яких – трансформація ролей учасників освітнього процесу, зростання значення інформаційно-комунікаційних технологій, а також розвиток систем внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти. Особливої уваги потребує структуризація змісту навчальної дисципліни через дидактичну карту освітнього компонента, яка дозволяє забезпечити логічну послідовність змістових модулів, узгодженість результатів навчання з формами організації

освітньої діяльності та критеріями оцінювання. Методичні аспекти викладання зазначеної дисципліни набувають специфіки у зв'язку з підготовкою магістрантів, орієнтованих не лише на педагогічну діяльність, а й на експертно-аналітичну, консультативну та управлінську функції. Це вимагає використання активних та інтерактивних методів навчання, аналізу нормативно-правових документів, моделювання професійних ситуацій, формування здатності до критичного осмислення освітніх політик і процедур. У цьому контексті особливого значення набуває інтеграція теоретико-методологічних засад організації освітнього процесу з практичними механізмами забезпечення його ефективності та якості.

У сучасних умовах розвитку вищої освіти організація освітнього процесу постає як складне багатовимірне явище, що поєднує нормативно-правові, управлінські, дидактичні та комунікативні аспекти діяльності закладу вищої освіти. Освітній процес у ЗВО є цілісною системою взаємодії учасників освітнього середовища, спрямованою на досягнення визначених результатів навчання відповідно до стандартів вищої освіти та освітніх програм. У цьому контексті поняття «організація освітнього процесу» розглядається як сукупність принципів, форм, методів, механізмів управління та забезпечення умов для ефективного навчання, розвитку й професійного становлення здобувачів вищої освіти.

Організація освітнього процесу охоплює планування та реалізацію освітньої діяльності, розподіл навчального навантаження, визначення форм і методів навчання, застосування систем оцінювання та контролю навчальних досягнень, а також забезпечення академічної доброчесності й якості освіти. Вона ґрунтується на законодавчо визначених засадах, зокрема принципах студентоцентрованості, автономії закладів вищої освіти, академічної свободи та відповідальності, що зумовлює необхідність ґрунтовного теоретичного й практичного осмислення цього феномена в процесі підготовки магістрів.

У межах реалізації магістерської освітньої програми організація освітнього процесу виступає не лише об'єктом вивчення, а й важливою сферою професійної діяльності майбутніх фахівців управлінсько-освітнього профілю. На відміну від бакалаврського рівня, де акцент робиться на засвоєнні базових знань і умінь, магістратура передбачає формування здатності до аналітичної, проектної, експертної та консультативної діяльності. Саме тому дисципліна «Організація освітнього процесу» посідає ключове місце в системі професійної підготовки магістрів, оскільки забезпечує інтеграцію теоретичних положень педагогіки вищої школи з практикою управління та експертизи освітньої діяльності.

Особливе значення зазначена дисципліна має в межах освітньої програми «Організація освітнього процесу: консалтинг та експертиза», специфіка якої полягає в орієнтації на підготовку фахівців, здатних здійснювати професійний супровід, аналіз і оцінювання освітніх процесів та програм у закладах вищої освіти. Для таких магістрантів організація освітнього процесу розглядається не лише як об'єкт управління, а й як предмет експертного аналізу та консалтингової діяльності. Це зумовлює необхідність опанування знань про сучасні моделі організації навчання, механізми забезпечення якості освіти, інструменти внутрішнього моніторингу та процедури оцінювання освітніх результатів.

У межах цієї освітньої програми дисципліна виконує системоутворювальну функцію, оскільки формує у здобувачів вищої освіти цілісне бачення освітнього процесу як керованої та динамічної системи. Вона сприяє розвитку професійного мислення, здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення, аналізувати нормативно-правові документи та застосовувати їх у практичній діяльності. Таким чином, організація освітнього процесу як об'єкт вивчення в системі магістерської підготовки набуває міждисциплінарного характеру та виступає важливою передумовою формування професійної компетентності майбутніх консультантів і експертів у сфері вищої освіти.

Методика викладання дисциплін у магістратурі суттєво відрізняється від методичних підходів, притаманних бакалаврському рівню вищої освіти, що зумовлено іншими цілями навчання, змістовими акцентами та очікуваними результатами освітньої діяльності. У межах магістерської освітньої програми підготовка орієнтована на формування високого рівня професійної автономії здобувачів, їх здатності до аналітичного мислення, наукового пошуку, управлінської та експертної діяльності. У зв'язку з цим методика викладання дисциплін у магістратурі ґрунтується на сучасних освітніх підходах, серед яких провідне місце посідають компетентнісний, студентоцентрований і діяльнісний підходи.

Компетентнісний підхід у вищій освіті передбачає орієнтацію освітнього процесу не лише на засвоєння знань, а передусім на формування інтегрованих професійних і загальних компетентностей, що забезпечують здатність випускника ефективно діяти в реальних і змодельованих професійних ситуаціях. У магістратурі цей підхід набуває особливої ваги, оскільки результати навчання мають відображати готовність здобувача до виконання складних професійних функцій, прийняття управлінських рішень, здійснення експертної оцінки та консалтингового супроводу освітніх процесів. Відповідно, зміст дисциплін управлінсько-освітнього спрямування структурується з урахуванням чітко сформульованих результатів навчання, узгоджених із освітньою програмою та стандартами вищої освіти, а методи навчання спрямовуються на розвиток аналітичних, комунікативних, рефлексивних та проєктувальних умінь.

Студентоцентрований підхід є логічним продовженням компетентнісної парадигми та визначає нову філософію організації освітнього процесу, у межах якої здобувач вищої освіти виступає активним суб'єктом навчальної діяльності. У магістратурі студентоцентрованість проявляється в урахуванні індивідуальних освітніх потреб, професійного досвіду, мотивації та наукових інтересів магістрантів. Це передбачає гнучкість у виборі форм і методів навчання, залучення здобувачів до визначення тематики практичних завдань,

дослідницьких і проєктних робіт, а також створення умов для академічної мобільності та самореалізації. Важливим аспектом реалізації студентоцентрованого підходу є формування партнерських відносин між викладачем і магістрантом, що сприяє розвитку відповідальності за власні результати навчання та підвищенню рівня академічної культури (Задорожна-Княгницька, 2022).

Діяльнісний підхід у методиці викладання дисциплін магістерського рівня зосереджується на організації навчання через активну діяльність здобувачів, максимально наближену до майбутньої професійної практики. Для дисциплін управлінського та експертного профілю це означає широке використання аналізу кейсів, моделювання управлінських ситуацій, рольових і ділових ігор, проєктної та аналітичної діяльності. Діяльнісний підхід забезпечує перехід від репродуктивного засвоєння інформації до її осмисленого застосування, сприяє розвитку критичного мислення, уміння аргументувати власну позицію та приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності. Таким чином, навчальна діяльність магістрантів стає інструментом формування професійної компетентності, а не лише способом контролю знань.

Викладання дисциплін управлінського та експертного профілю вимагає дотримання низки специфічних методичних вимог. По-перше, зміст навчального матеріалу має бути тісно пов'язаний із чинною нормативно-правовою базою у сфері вищої освіти, сучасними освітніми політиками та практиками управління якістю освіти. По-друге, дисципліни такого спрямування повинні забезпечувати інтеграцію теоретичних положень з аналізом реального досвіду функціонування закладів вищої освіти, що актуалізує використання емпіричних даних, аналітичних звітів, результатів моніторингів та експертних висновків. По-третє, важливою є орієнтація на міждисциплінарність, оскільки управління та експертиза освітнього процесу перебувають на перетині педагогіки, менеджменту, права, соціології та освітніх вимірювань (Бабенко, Большая, Пивовар, 2023).

Особливу роль у реалізації сучасних підходів до викладання в магістратурі відіграє викладач, професійна позиція якого зазнає суттєвих трансформацій. Традиційна роль транслятора знань поступається місцем ролям фасилітатора, тьютора та експерта. Як фасилітатор викладач організовує освітню взаємодію, створює умови для активного обговорення, спільного пошуку рішень і рефлексії, стимулює навчальну мотивацію та залученість магістрантів. У ролі тьютора викладач здійснює індивідуальний супровід освітньої траєкторії здобувачів, консультує з питань вибору тем досліджень, проєктів і практичних завдань, сприяє розвитку академічної самостійності. Роль експерта передбачає здатність викладача здійснювати фахову оцінку освітніх продуктів магістрантів, аналізувати управлінські рішення та надавати обґрунтовані рекомендації з урахуванням сучасних стандартів і вимог якості вищої освіти.

Отже, методика викладання дисциплін у магістратурі базується на поєднанні компетентнісного, студентоцентрованого та діяльнісного підходів, що забезпечує цілісність і практичну спрямованість освітнього процесу. Реалізація цих підходів у викладанні дисциплін управлінсько-освітнього профілю сприяє формуванню у магістрантів здатності до професійного аналізу, експертної оцінки та консалтингової діяльності, що відповідає сучасним вимогам розвитку вищої освіти та визначає стратегічні орієнтири підготовки фахівців нового покоління.

Організація освітнього процесу в закладах вищої освіти України здійснюється на основі чітко визначеної нормативно-правової та методичної бази, яка забезпечує єдність освітнього простору, дотримання державних стандартів якості освіти та реалізацію академічних прав і свобод учасників освітнього процесу. Нормативно-правові засади регламентують цілі, зміст, форми та механізми реалізації освітньої діяльності, водночас створюючи умови для автономії закладів вищої освіти та впровадження інноваційних освітніх практик. У цьому контексті особливої ваги набуває аналіз ключових

законодавчих актів і методичних документів, що визначають організацію освітнього процесу на інституційному та дисциплінарному рівнях.

Базовим законодавчим актом, який визначає загальні засади функціонування системи освіти в Україні, є Закон України «Про освіту». Він закріплює фундаментальні принципи державної освітньої політики, зокрема людиноцентризм, рівний доступ до якісної освіти, безперервність навчання, академічну свободу та академічну доброчесність. Закон визначає структуру освіти, права та обов'язки учасників освітнього процесу, а також підходи до забезпечення якості освіти. Для організації освітнього процесу в закладах вищої освіти важливими є положення щодо форм здобуття освіти, видів навчальних занять, системи оцінювання результатів навчання та механізмів внутрішнього і зовнішнього контролю якості. Закон України «Про вищу освіту» конкретизує нормативні положення з урахуванням специфіки вищої освіти та визначає правові, організаційні й фінансові засади її функціонування. У ньому регламентовано рівні вищої освіти, порядок розроблення та реалізації освітніх програм, вимоги до змісту освітнього процесу, а також особливості підготовки здобувачів за магістерським рівнем. Важливе значення для методики викладання дисциплін має закріплення принципу студентоцентрованого навчання, що передбачає орієнтацію освітнього процесу на досягнення результатів навчання, розвиток самостійності та відповідальності здобувачів вищої освіти. Закон також визначає роль закладу вищої освіти у формуванні внутрішньої системи забезпечення якості освіти, що безпосередньо впливає на організацію навчальної діяльності та методичне забезпечення дисциплін.

Важливою складовою нормативного регулювання освітнього процесу є стандарти вищої освіти, які розробляються за кожною спеціальністю та рівнем вищої освіти. Стандарти визначають перелік загальних і фахових компетентностей, програмні результати навчання, обсяг освітньої програми в кредитах ЄКТС та вимоги до форм атестації здобувачів. Для магістерського рівня стандарти орієнтовані на формування здатності до розв'язання складних

професійних завдань, здійснення дослідницької та інноваційної діяльності, що зумовлює відповідні підходи до організації освітнього процесу. Стандарти вищої освіти виступають методологічною основою для розроблення освітніх програм і робочих програм навчальних дисциплін, забезпечуючи їх узгодженість із національною рамкою кваліфікацій та вимогами ринку праці.

Освітня програма закладу вищої освіти є ключовим документом, який конкретизує вимоги стандарту та визначає логіку підготовки здобувачів за певною спеціальністю або освітньо-професійною програмою. Вона містить перелік освітніх компонентів, їх послідовність, обсяг навчального навантаження, форми контролю та очікувані результати навчання. Освітня програма відображає інституційну стратегію розвитку ЗВО, його наукові традиції та специфіку підготовки фахівців. У межах програм управлінсько-освітнього спрямування, зокрема програм з консалтингу та експертизи, освітня програма акцентує увагу на формуванні аналітичних, управлінських та експертних компетентностей, що визначає зміст і методику викладання відповідних дисциплін.

Важливу роль у методичному забезпеченні освітнього процесу відіграє робоча програма навчальної дисципліни, яка виступає основним інструментом реалізації освітньої програми на рівні конкретного освітнього компонента. Робоча програма деталізує мету та завдання дисципліни, визначає результати навчання, змістові модулі, тематику навчальних занять, форми організації навчальної діяльності та систему оцінювання. Вона забезпечує логічну структурованість навчального матеріалу, узгодженість між лекційними, практичними заняттями та самостійною роботою здобувачів освіти. Для магістерських дисциплін особливе значення має орієнтація робочої програми на розвиток професійної автономії, критичного мислення та здатності до практичного застосування знань.

Робоча програма дисципліни також виконує функцію нормативного документа, що регламентує взаємодію викладача і здобувачів вищої освіти в межах освітнього процесу. Вона забезпечує прозорість вимог до навчальної

діяльності, критеріїв оцінювання та форм контролю, що відповідає принципам студентоцентрованого навчання та академічної доброчесності. Крім того, робоча програма є основою для розроблення навчально-методичних матеріалів, зокрема конспектів лекцій, методичних рекомендацій до практичних занять і завдань для самостійної роботи, а також інструментів поточного й підсумкового оцінювання.

Таким чином, нормативно-правові та методичні засади організації освітнього процесу в закладах вищої освіти України утворюють цілісну систему, яка забезпечує якість та ефективність підготовки здобувачів вищої освіти. Закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту», стандарти вищої освіти, освітні та робочі програми дисциплін визначають стратегічні та операційні орієнтири освітньої діяльності, створюючи умови для реалізації сучасних підходів до викладання та навчання. Усвідомлення й дотримання цих засад є необхідною передумовою професійної діяльності фахівців управлінсько-освітнього профілю та основою для подальшого вдосконалення методики викладання дисциплін у магістратурі.

Визначення мети, завдань і очікуваних результатів навчання дисципліни «Організація освітнього процесу» є ключовим етапом її методичного проектування та реалізації в системі магістерської підготовки здобувачів освітньої програми «Організація освітнього процесу: консалтинг та експертиза». У сучасних умовах розвитку вищої освіти ці структурні елементи мають формуватися з урахуванням компетентнісної парадигми, принципів студентоцентрованого навчання та вимог до підготовки фахівців управлінсько-експертного профілю. Саме чітко сформульована мета й логічно визначені результати навчання забезпечують узгодженість змісту дисципліни з освітньою програмою та стандартами вищої освіти, а також сприяють підвищенню якості освітнього процесу загалом. Метою вивчення дисципліни «Організація освітнього процесу» є формування у магістрантів цілісного уявлення про структуру, зміст і механізми організації освітнього процесу в закладах вищої освіти, а також розвиток умінь планувати, координувати, аналізувати й

удосконалювати освітню діяльність відповідно до сучасних педагогічних вимог і чинної нормативно-правової бази у сфері освіти. У контексті освітньої програми консалтингово-експертного спрямування зазначена мета конкретизується через підготовку здобувачів до професійної діяльності, пов'язаної з аналізом, проектуванням і експертною оцінкою освітніх процесів та середовищ у закладах освіти різних типів (Бабенко, 2025).

Реалізація мети дисципліни передбачає виконання комплексу взаємопов'язаних завдань, спрямованих на формування у магістрантів як загальних, так і фахових компетентностей. Серед основних завдань дисципліни важливе місце посідає опанування теоретичних засад організації освітнього процесу, зокрема його закономірностей, принципів, форм і методів, а також ознайомлення з нормативно-правовими документами, що регламентують освітню діяльність у закладах вищої освіти України. Водночас значна увага приділяється формуванню практичних умінь застосування здобутих знань у процесі планування та управління освітньою діяльністю, організації навчального середовища, вибору ефективних методів навчання й оцінювання результатів освітньої діяльності.

Завдання дисципліни логічно узгоджуються з потребою розвитку в магістрантів аналітичного та критичного мислення, здатності до самостійного прийняття управлінських рішень і відповідальності за їх наслідки. У процесі вивчення дисципліни здобувачі залучаються до аналізу реальних і змодельованих ситуацій з практики функціонування закладів вищої освіти, що сприяє формуванню в них умінь виявляти проблеми в організації освітнього процесу, пропонувати обґрунтовані шляхи їх розв'язання та здійснювати експертну оцінку освітніх інновацій. Таким чином, завдання дисципліни виходять за межі традиційного засвоєння навчального матеріалу та орієнтуються на підготовку магістрантів до виконання складних професійних функцій у сфері освітнього консалтингу й експертизи.

Очікувані результати навчання дисципліни формуються відповідно до програмних результатів навчання освітньої програми та спрямовані на досягнення визначених стандартами вищої освіти компетентностей. Зокрема, у процесі опанування дисципліни магістранти мають набути здатності організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного та контекстного підходів, управляти навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти та здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчання. Це передбачає глибоке розуміння механізмів планування освітньої діяльності, розроблення навчальних курсів і вибору адекватних методів навчання з урахуванням специфіки освітнього середовища.

Важливим очікуваним результатом є формування здатності створювати відкрите й безпечне освітньо-наукове середовище, сприятливе для особистісного та професійного розвитку здобувачів вищої освіти. У цьому контексті дисципліна орієнтована на розвиток у магістрантів умінь проектувати освітнє середовище з урахуванням його психоемоційної комфортності, здоров'язбережувальних і безпекових чинників, що є особливо актуальним у сучасних соціальних умовах. Такі результати навчання відповідають фаховим компетентностям, пов'язаним з організацією освітнього середовища як цілісної системи та управління його розвитком.

Очікувані результати навчання дисципліни також передбачають здатність магістрантів розробляти та реалізовувати освітні курси у закладах вищої освіти, використовуючи сучасні методики, інструменти й цифрові технології. Це забезпечує безпосередній зв'язок дисципліни з постреквізитами освітньої програми, зокрема з курсами дидактики вищої школи, та створює основу для подальшого професійного зростання здобувачів. Таким чином, дисципліна виконує функцію методологічного підґрунтя для формування готовності магістрантів до педагогічної, управлінської та експертної діяльності у сфері вищої освіти.

Логіка побудови змісту дисципліни «Організація освітнього процесу» визначається необхідністю послідовного переходу від засвоєння теоретико-методологічних засад до оволодіння практичними механізмами організації та оцінювання освітньої діяльності. Структура дисципліни забезпечує інтеграцію знань про трансформаційні процеси у вищій освіті, нормативно-правові основи організації освітнього процесу, сучасні методи та форми навчання, а також інструменти управління якістю освіти й забезпечення академічної доброчесності. Такий підхід дозволяє сформувати в магістрантів системне бачення освітнього процесу як об'єкта управління, аналізу та експертизи.

Отже, мета, завдання та очікувані результати навчання дисципліни «Організація освітнього процесу» є взаємопов'язаними та методично обґрунтованими, що забезпечує її відповідність освітній програмі та сучасним вимогам магістерського рівня підготовки. Орієнтація дисципліни на формування професійних і фахових компетентностей, а також чітка логіка побудови її змісту створюють підґрунтя для ефективної підготовки майбутніх фахівців у сфері освітнього консалтингу та експертизи й визначають стратегічні напрями подальшого методичного аналізу, представленого в наступних підрозділах дослідження.

Лекційні заняття з дисципліни «Організація освітнього процесу» у системі магістерської підготовки відіграють провідну роль у формуванні теоретико-методологічного підґрунтя професійної діяльності майбутніх фахівців у сфері освітнього консалтингу та експертизи. В умовах реалізації компетентнісного та студентоцентрованого підходів лекція перестає бути виключно формою трансляції навчальної інформації й набуває функцій організаційного, мотиваційного та аналітичного інструмента освітнього процесу. Методика проведення лекційних занять орієнтується на активне залучення магістрантів до осмислення змісту навчального матеріалу, формування здатності до критичного аналізу та застосування знань у професійно значущих ситуаціях.

З урахуванням специфіки дисципліни та цільової аудиторії магістрантів управлінсько-експертного профілю доцільним є використання різних типів лекцій, серед яких провідне місце посідають проблемна лекція, інтерактивна лекція та лекція-дискусія. Проблемна лекція спрямована на формування в здобувачів уміння бачити суперечності в організації освітнього процесу, аналізувати складні управлінські ситуації та знаходити обґрунтовані шляхи їх розв'язання. Під час такої лекції викладач подає навчальний матеріал через постановку проблемних запитань і ситуацій, що відображають реальні виклики функціонування закладів вищої освіти, зокрема в аспектах управління якістю освіти, нормативно-правового регулювання чи впровадження інноваційних освітніх технологій.

Інтерактивна лекція передбачає активну взаємодію між викладачем і магістрантами та реалізується через поєднання вербальних, прикладних і інтерактивних методичних прийомів. У процесі її проведення використовуються групові форми роботи, елементи «мозкового штурму», методи «шкали думок», «незакінчених речень», «кола ідей», що сприяють актуалізації попереднього досвіду здобувачів освіти та формуванню в них власної позиції щодо організації освітнього процесу. Інтерактивна лекція дозволяє перетворити магістрантів із пасивних слухачів на активних учасників освітньої взаємодії, що є особливо важливим для підготовки фахівців, діяльність яких передбачає комунікацію, консультування та експертну оцінку. Лекція-дискусія є ефективною формою організації лекційних занять з дисципліни «Організація освітнього процесу», оскільки забезпечує розвиток у магістрантів умінь аргументовано відстоювати власну думку, аналізувати різні підходи до вирішення освітніх проблем і дотримуватися етичних норм професійної взаємодії. У межах лекції-дискусії викладач виступає модератором обговорення, спрямовує дискусію в конструктивне русло та забезпечує наукову коректність висловлювань. Такий тип лекції є доцільним при розгляді питань академічної доброчесності, управління якістю освіти, ролі учасників освітнього процесу та

трансформаційних змін у системі вищої освіти (Остропольська, Березовський, Хорошайло, 2023).

Важливою складовою методики проведення лекційних занять є використання мультимедійних та цифрових інструментів, які підвищують наочність навчального матеріалу та сприяють активізації пізнавальної діяльності магістрантів. У процесі викладання дисципліни доцільно застосовувати методи візуалізації знань, зокрема інфографіку, майндмеппінг, хмари тегів, віртуальні дошки та метод символічної наочності. Ці інструменти дозволяють структурувати складну інформацію, відобразити взаємозв'язки між елементами освітнього процесу та сприяють глибшому осмисленню теоретичних положень. Комп'ютерно-орієнтовані методи навчання також відіграють важливу роль у проведенні лекційних занять. Використання відеоматеріалів за запитом, елементів вебквесту, індивідуального та колективного майндмеппінгу, а також вебкоучингу дозволяє поєднати аудиторну роботу з елементами самостійної та дослідницької діяльності магістрантів. Такі методи сприяють розвитку цифрової компетентності здобувачів освіти та формуванню навичок роботи з інформаційними ресурсами, що є необхідним для майбутньої професійної діяльності у сфері освітнього консалтингу й експертизи (Школяр, Бабенко, 2025).

Активізація пізнавальної діяльності магістрантів під час лекційних занять досягається також через застосування методів проблемного, частково-пошукового та дослідницького навчання. Проблемне навчання реалізується шляхом проблемного викладення матеріалу, групового вирішення проблемних завдань і організації дискусій, що стимулює аналітичне мислення та професійну рефлексію. Частково-пошукові методи, зокрема евристичні запитання та проектні завдання, сприяють формуванню в магістрантів умінь самостійно знаходити та інтерпретувати інформацію. Дослідницькі методи, такі як підготовка портфоліо, наукових доповідей і повідомлень, забезпечують інтеграцію лекційного матеріалу з науково-дослідною діяльністю здобувачів освіти.

У процесі проведення лекційних занять важливо забезпечити логічний зв'язок між навчальним матеріалом, методами навчання та засобами оцінювання. Усний і письмовий контроль, тестові завдання, елементи самоконтролю можуть використовуватися безпосередньо під час лекції у формі експрес-опитувань, коротких аналітичних завдань або рефлексивних вправ. Це дозволяє викладачеві оперативно діагностувати рівень засвоєння матеріалу, а магістрантам – усвідомити власні освітні досягнення та напрями подальшого навчання. Це дає підстави стверджувати, що методика проведення лекційних занять з дисципліни «Організація освітнього процесу» ґрунтується на поєднанні різних типів лекцій, активних і інтерактивних методів навчання, мультимедійних та цифрових інструментів. Такий підхід забезпечує активізацію пізнавальної діяльності магістрантів, сприяє формуванню професійних і фахових компетентностей та відповідає сучасним вимогам підготовки фахівців у сфері управління, консалтингу та експертизи освітнього процесу. Водночас ефективність лекційних занять як провідної форми подання та осмислення теоретичного матеріалу значною мірою визначається можливістю його подальшого практичного застосування у процесі навчальної діяльності магістрантів. Саме тому наступним етапом організації освітнього процесу є практичні заняття та самостійна робота здобувачів освіти, які забезпечують закріплення, поглиблення й операціоналізацію набутих знань.

Практичні заняття та самостійна робота магістрантів у межах дисципліни «Організація освітнього процесу» є ключовими формами реалізації діяльнісного та компетентнісного підходів у підготовці фахівців управлінсько-освітнього профілю. Вони забезпечують трансформацію теоретичних знань, здобутих під час лекційних занять, у практичні вміння аналізу, проєктування та експертної оцінки освітніх процесів у закладах вищої освіти. Методика організації практичних занять і самостійної роботи ґрунтується на принципах студентоцентрованості, професійної спрямованості та інтеграції навчальної і науково-дослідної діяльності магістрантів.

Практичні заняття з дисципліни структуровані відповідно до змістових модулів і тем навчального курсу, що забезпечує логічну послідовність опрацювання матеріалу та його узгодженість із результатами навчання. Тематика практичних занять охоплює ключові аспекти організації освітнього процесу, зокрема трансформаційні процеси у вищій освіті, нормативно-правове забезпечення освітньої діяльності, методи й форми організації навчання, контроль і оцінювання навчальних досягнень, роль учасників освітнього процесу, використання інформаційно-комунікаційних технологій, управління якістю освіти та дотримання принципів академічної доброчесності. Такий зміст дозволяє забезпечити комплексний підхід до формування професійних компетентностей магістрантів.

Провідним методичним інструментом організації практичних занять є аналіз кейсів, що моделюють реальні або наближені до реальних ситуації з практики функціонування закладів вищої освіти. Метод аналізу ситуацій сприяє розвитку аналітичного мислення, уміння застосовувати нормативно-правові документи, оцінювати управлінські рішення та прогнозувати їхні наслідки. Під час опрацювання запропонованих сценаріїв магістранти залучаються до обговорення проблемних питань, формулювання альтернативних рішень і аргументації власної позиції, що відповідає вимогам підготовки фахівців консалтингово-експертного профілю.

Моделювання управлінських ситуацій є ще одним важливим елементом методики проведення практичних занять. Воно реалізується через імітаційні та рольові методи, які дозволяють відтворити процеси планування, організації та оцінювання освітньої діяльності в умовах конкретного закладу вищої освіти. Такі методи сприяють формуванню в магістрантів управлінських і комунікативних умінь, навичок командної роботи та прийняття рішень у ситуаціях невизначеності. Моделювання управлінських ситуацій є особливо доцільним під час вивчення тем, пов'язаних з управлінням якістю освіти,

організацією внутрішнього моніторингу освітнього процесу та забезпеченням академічної доброчесності.

Важливе місце в методиці організації практичних занять посідає групова робота, яка сприяє розвитку міжособистісної взаємодії, уміння працювати в команді та здійснювати професійну комунікацію. Групові форми навчання реалізуються через колективне обговорення проблемних питань, спільну розробку проєктів, підготовку аналітичних матеріалів і презентацій. Такий підхід відповідає специфіці майбутньої професійної діяльності магістрантів, що передбачає участь у роботі експертних груп, комісій та консалтингових команд.

Проєктні та аналітичні завдання є ефективним засобом інтеграції практичних занять і самостійної роботи магістрантів. У процесі виконання проєктів здобувачі вищої освіти розробляють фрагменти освітніх програм, моделі організації освітнього процесу, системи моніторингу якості освіти або рекомендації щодо вдосконалення освітнього середовища конкретного закладу освіти. Аналітичні завдання, зокрема аналіз нормативно-правових документів, освітніх політик і результатів внутрішнього оцінювання, сприяють формуванню в магістрантів умінь критично осмислювати інформацію та робити обґрунтовані висновки.

Самостійна робота магістрантів є невід'ємною складовою освітнього процесу та спрямована на поглиблення й систематизацію знань, розвиток навичок самоосвіти та науково-дослідної діяльності. Вона організовується відповідно до змістових модулів дисципліни та передбачає опрацювання навчальної й наукової літератури, підготовку аналітичних матеріалів, виконання індивідуальних і групових завдань, а також підготовку до практичних занять і підсумкового контролю. Значний обсяг самостійної роботи, особливо для заочної форми навчання, зумовлений необхідністю формування у магістрантів високого рівня академічної автономії та відповідальності за результати власного навчання.

Методичні підходи до оцінювання результатів навчання магістрантів у процесі практичних занять і самостійної роботи ґрунтуються на принципах об'єктивності, прозорості та відповідності результатам навчання освітньої програми. Оцінювання здійснюється з використанням різних методів, зокрема усного та письмового контролю, оцінювання практичної діяльності, тестового контролю та елементів самоконтролю. Особлива увага приділяється оцінюванню аналітичних і проектних завдань, що дозволяє визначити рівень сформованості професійних і фахових компетентностей магістрантів.

Засоби діагностики результатів навчання включають усне опитування, перевірку письмових проблемних завдань і ситуацій, аналіз практичних робіт, а також проведення модульних контрольних робіт. Такий комплексний підхід до оцінювання дозволяє врахувати різні аспекти навчальної діяльності магістрантів і забезпечити зворотний зв'язок між викладачем і здобувачами вищої освіти. Водночас оцінювання виконує не лише контрольну, а й формувальну функцію, сприяючи усвідомленню магістрантами власних освітніх досягнень і напрямів подальшого професійного розвитку (Черновол, Чепелюк, Куртяк, 2023).

Отже, методика організації практичних занять і самостійної роботи магістрантів з дисципліни «Організація освітнього процесу» забезпечує реалізацію сучасних підходів до навчання та спрямована на формування готовності здобувачів вищої освіти до управлінської, аналітичної та експертної діяльності. Поєднання кейс-методу, моделювання управлінських ситуацій, групової роботи, проектних і аналітичних завдань, а також комплексних методів оцінювання створює умови для ефективної підготовки магістрів, здатних професійно організувати й удосконалювати освітній процес у закладах. Реалізація окреслених методичних підходів потребує чіткого програмно-нормативного підґрунтя, яке забезпечує цілісність, системність і керованість освітнього процесу. Саме таким інструментом організації та регламентації змісту, форм і результатів навчання виступає робоча програма дисципліни, що

визначає концептуальні та структурні засади її впровадження на рівні магістерської підготовки.

Робоча програма дисципліни «Організація освітнього процесу» є базовим нормативно-методичним документом, що визначає цілі, зміст, логіку та організаційні засади реалізації освітнього компонента в межах магістерської підготовки за освітньою програмою «Організація освітнього процесу: консалтинг та експертиза». Її аналіз дозволяє оцінити ступінь відповідності структури та змісту дисципліни визначеній меті навчання, програмним результатам та сучасним вимогам підготовки фахівців управлінсько-експертного профілю. Особлива увага при цьому приділяється узгодженості навчальних тем, логічності їх послідовності та доцільності розподілу навчального навантаження між різними видами навчальної діяльності.

Аналіз відповідності структури й змісту робочої програми дисципліни її меті та очікуваним результатам навчання засвідчує їх високий рівень узгодженості. Мета дисципліни, яка полягає у формуванні у магістрантів цілісного уявлення про організацію освітнього процесу та розвитку умінь планувати, координувати й удосконалювати освітню діяльність у закладах вищої освіти, послідовно реалізується через зміст навчальних модулів і тем. Програмні результати навчання, орієнтовані на здатність організовувати освітній процес на засадах студентоцентрованого та компетентнісного підходів, розробляти й реалізовувати освітні курси, а також створювати безпечне й відкрите освітнє середовище, знаходять відображення в тематичному наповненні дисципліни та видах навчальної діяльності.

Змістовий аналіз робочої програми свідчить про її спрямованість на формування як загальних, так і фахових компетентностей, визначених освітньою програмою. Теоретико-методологічні теми першого змістового модуля забезпечують фундаментальну підготовку магістрантів у сфері нормативно-правового забезпечення освітнього процесу, сучасних тенденцій розвитку вищої освіти та методів організації навчання. Другий змістовий модуль орієнтований

на практичні механізми забезпечення якості освітнього процесу, управління освітнім середовищем і дотримання етичних та доброчесних засад, що відповідає професійному профілю майбутніх консультантів і експертів у сфері освіти. Така структура забезпечує поступовий перехід від теоретичного осмислення проблематики до її практичного застосування.

Логічність структури та послідовність тем робочої програми зумовлені принципом системності й наступності навчання. Початкові теми дисципліни присвячені аналізу трансформаційних процесів у вищій освіті України, що створює контекст для подальшого вивчення сутності освітнього процесу та його нормативно-правових засад. Наступні теми спрямовані на розкриття методів і форм організації навчання, а також механізмів контролю й оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Така логіка побудови курсу дозволяє магістрантам сформулювати цілісне бачення освітнього процесу як системи, що функціонує в межах визначених правових і організаційних рамок.

Другий змістовий модуль логічно продовжує та поглиблює проблематику першого, зосереджуючись на суб'єктному та управлінському вимірах організації освітнього процесу. Розгляд ролі учасників освітнього процесу, використання інформаційно-комунікаційних технологій, управління якістю освіти та забезпечення академічної доброчесності формує у магістрантів уявлення про сучасні механізми підвищення ефективності освітньої діяльності. Послідовність тем у межах модуля сприяє поступовому ускладненню навчального матеріалу та розвитку професійного мислення здобувачів вищої освіти.

Аналіз розподілу годин між видами навчальної діяльності свідчить про дотримання принципу збалансованості аудиторної та самостійної роботи магістрантів. Значна частка навчального навантаження відведена самостійній роботі, що відповідає вимогам магістерського рівня підготовки та сприяє розвитку академічної автономії здобувачів освіти. Самостійна робота структурована відповідно до змістових модулів і тем дисципліни, що забезпечує її системність і цілеспрямованість. Для заочної форми навчання обсяг

самостійної роботи є більшим, що зумовлено особливостями організації освітнього процесу та необхідністю компенсації зменшеного обсягу аудиторних занять.

Аудиторні заняття представлені лекційними та практичними формами навчання, які логічно доповнюють одне одного. Лекції забезпечують теоретичне осмислення ключових понять і проблем організації освітнього процесу, тоді як практичні заняття спрямовані на застосування знань у професійно орієнтованих ситуаціях. Такий розподіл навчального часу сприяє реалізації діяльнісного підходу та забезпечує інтеграцію теорії й практики. Наявність модульних контрольних робіт дозволяє здійснювати поетапний контроль результатів навчання та коригувати освітній процес відповідно до потреб магістрантів.

У цілому аналіз структури та змісту робочої програми дисципліни «Організація освітнього процесу» засвідчує її відповідність меті та результатам навчання освітньої програми, логічність побудови та доцільність розподілу навчального навантаження. Робоча програма створює методично обґрунтовані умови для формування професійних і фахових компетентностей магістрантів, забезпечує цілісність і послідовність освітнього процесу та слугує надійною основою для подальшого методичного аналізу лекційних і практичних занять, що розглядатиметься в наступних підрозділах дослідження.

Лекційні матеріали з дисципліни «Організація освітнього процесу» становлять важливу складову її навчально-методичного забезпечення та виконують функцію теоретико-методологічної основи для формування професійних компетентностей магістрантів. Їх методичний аналіз дає змогу оцінити відповідність змісту лекцій меті та результатам навчання освітньої програми, визначити ефективність використаних методів і прийомів навчання, а також з'ясувати, наскільки лекційні матеріали відповідають сучасним вимогам підготовки майбутніх фахівців у сфері організації, консалтингу та експертизи освітнього процесу.

Аналіз змістовного наповнення лекцій засвідчує їх цілісність, наукову обґрунтованість і спрямованість на розкриття ключових проблем організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. Лекційний матеріал охоплює як фундаментальні теоретичні положення, так і актуальні практичні аспекти функціонування системи вищої освіти України. Зокрема, у лекціях розкриваються питання трансформації вищої освіти в контексті європейської інтеграції, нормативно-правового регулювання освітнього процесу, методів і форм організації навчання, а також механізмів контролю та оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Такий зміст дозволяє сформувати у магістрантів системне бачення освітнього процесу як багатокомпонентної та динамічної системи.

Зміст лекцій другого змістового модуля спрямований на поглиблення управлінського та експертного аспектів підготовки магістрантів. У лекційних матеріалах акцентується увага на ролі учасників освітнього процесу, використанні інформаційно-комунікаційних технологій у закладах вищої освіти, управлінні якістю освіти на засадах моніторингу та забезпеченні академічної доброчесності. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку вищої освіти та вимогам до підготовки фахівців, здатних здійснювати аналітичну та експертну діяльність у сфері освіти. Важливою характеристикою змісту лекцій є його актуальність, що забезпечується використанням чинних нормативно-правових документів і сучасних наукових підходів до організації освітнього процесу.

Методичний аналіз використаних методів і прийомів навчання свідчить про їх різноманітність і відповідність принципам компетентнісного та студентоцентрованого навчання. Лекційні матеріали не обмежуються традиційним пояснювально-ілюстративним викладом, а передбачають застосування проблемного навчання, елементів дискусії, аналізу практичних ситуацій та інтерактивних методів. Використання проблемного викладення матеріалу сприяє формуванню в магістрантів умінь критично осмислювати

інформацію, бачити суперечності та аналізувати альтернативні підходи до організації освітнього процесу.

У лекційних матеріалах широко представлені інтерактивні прийоми, зокрема дискусійні запитання, елементи «мозкового штурму», завдання для обговорення в малих групах, що активізують пізнавальну діяльність магістрантів і сприяють формуванню навичок професійної комунікації. Значна увага приділяється використанню методів візуалізації знань, таких як схеми, таблиці, інфографіка та майндмепи, які дозволяють структурувати навчальний матеріал і полегшують його сприйняття. Застосування мультимедійних засобів і цифрових інструментів підвищує наочність лекцій і сприяє інтеграції теоретичного матеріалу з практичними прикладами.

Важливим аспектом методики проведення лекцій є поєднання різних форм контролю та самоконтролю знань безпосередньо в процесі лекційного заняття. Використання коротких усних опитувань, письмових експрес-завдань і рефлексивних вправ дозволяє здійснювати поточну діагностику рівня засвоєння матеріалу та забезпечувати зворотний зв'язок між викладачем і магістрантами. Такий підхід відповідає вимогам формувального оцінювання та сприяє підвищенню відповідальності здобувачів вищої освіти за результати власного навчання.

Аналіз відповідності лекційних матеріалів сучасним вимогам магістерської освіти свідчить про їхню орієнтацію на формування здатності до самостійної, аналітичної та дослідницької діяльності. Лекції стимулюють магістрантів до глибшого опрацювання навчального матеріалу в межах самостійної роботи, підготовки аналітичних матеріалів, наукових доповідей і участі в дискусіях. Вони створюють методичне підґрунтя для виконання практичних і проєктних завдань, що є важливою складовою у магістерській підготовці. Зміст і методика лекційних матеріалів відповідають вимогам інтеграції освіти і науки, оскільки передбачають залучення магістрантів до аналізу сучасних наукових підходів і результатів досліджень у сфері вищої

освіти. Такий підхід сприяє формуванню наукового мислення та готовності до подальшої науково-дослідної діяльності, що є важливою характеристикою магістерського рівня освіти. Крім того, лекційні матеріали враховують специфіку освітньої програми консалтингово-експертного спрямування, орієнтуючи магістрантів на застосування знань у професійній діяльності.

Отже, методичний аналіз лекційних матеріалів з дисципліни «Організація освітнього процесу» засвідчує їх високий науково-методичний рівень, відповідність меті та результатам навчання освітньої програми, а також сучасним вимогам магістерської підготовки. Змістова насиченість лекцій, різноманітність використаних методів і прийомів навчання, орієнтація на активну пізнавальну діяльність магістрантів і формування професійних компетентностей створюють умови для ефективної реалізації дисципліни та забезпечують якісну підготовку майбутніх фахівців у сфері організації, консалтингу та експертизи освітнього процесу.

Логічним продовженням аналізу лекційних матеріалів є розгляд практичних занять та навчально-методичного забезпечення дисципліни «Організація освітнього процесу», оскільки саме в межах практичної підготовки відбувається поглиблення, конкретизація й апробація теоретичних знань, набутих магістрантами під час лекційного навчання. Практичні заняття виступають ключовим інструментом формування професійних, аналітичних і експертних умінь здобувачів вищої освіти, що відповідає меті освітньої програми консалтингово-експертного спрямування та сучасним вимогам магістерської підготовки.

Аналіз видів практичних завдань засвідчує їх різноманітність і професійну орієнтованість. Практичні заняття структуровані відповідно до тем дисципліни та змістових модулів, що забезпечує їх тісний зв'язок із лекційним матеріалом і логічну наступність у засвоєнні навчального контенту. Основними видами практичних завдань є аналіз нормативно-правових документів у сфері вищої освіти, розгляд кейсів, моделювання управлінських ситуацій, групові дискусії,

виконання аналітичних і проєктних завдань. Така спрямованість практичних занять дозволяє магістрантам не лише закріпити теоретичні знання, а й навчитися застосовувати їх у професійно значущих ситуаціях.

Особливу увагу в межах практичних занять приділено аналізу кейсів, які відображають реальні або змодельовані проблемні ситуації з практики організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Робота з кейсами сприяє розвитку критичного мислення, умінь аналізувати складні освітні явища, оцінювати альтернативні управлінські рішення та прогнозувати їх наслідки. Моделювання управлінських ситуацій дозволяє магістрантам відчувати себе в ролі керівників, консультантів або експертів, що є надзвичайно важливим для формування професійної ідентичності майбутніх фахівців у сфері освітнього консалтингу та експертизи.

Групова робота та колективні форми навчання є ще однією важливою складовою практичних занять. Вони спрямовані на розвиток навичок міжособистісної взаємодії, професійної комунікації та командної роботи, що визначені як загальні компетентності освітньої програми. Виконання групових проєктів і аналітичних завдань стимулює магістрантів до обміну ідеями, аргументованого відстоювання власної позиції та спільного пошуку оптимальних рішень у сфері організації освітнього процесу. Такий підхід відповідає студентоцентрованій парадигмі навчання та створює умови для активної пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Практичні заняття сприяють цілеспрямованому формуванню аналітичних та експертних умінь магістрантів. Зокрема, виконання аналітичних завдань передбачає роботу з інформаційними джерелами, критичне осмислення нормативно-правових актів, освітніх програм і внутрішніх документів закладів вищої освіти. Це формує здатність здійснювати експертизу освітніх процесів і надавати обґрунтовані консультації з питань освітньої політики та управління якістю освіти. Проєктні завдання, у свою чергу, спрямовані на розвиток умінь

планувати й моделювати освітні процеси, розробляти пропозиції щодо їх удосконалення та впровадження інновацій.

Важливу роль у реалізації практичної складової дисципліни відіграє навчально-методичне забезпечення, яке включає методичні рекомендації до практичних занять, завдання для самостійної роботи, критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання. Наявність чітко сформульованих вимог до виконання практичних завдань і прозорих критеріїв оцінювання сприяє об'єктивності контролю та підвищує мотивацію магістрантів до якісного виконання навчальної роботи. Засоби діагностики, такі як усне опитування, перевірка письмових робіт і модульні контрольні завдання, дозволяють здійснювати системний моніторинг навчальних досягнень і своєчасно коригувати освітній процес.

До сильних сторін методики організації практичних занять належить її відповідність компетентнісному та діяльнісному підходам, професійна спрямованість завдань й інтеграція теорії з практикою. Практичні заняття створюють умови для формування у магістрантів цілісного уявлення про організацію освітнього процесу як об'єкт управління та експертизи, сприяють розвитку аналітичного мислення й готовності до професійної діяльності. Важливою перевагою є також гнучкість методики, яка дозволяє адаптувати завдання до потреб і рівня підготовки конкретної групи магістрантів, а також до специфіки денної та заочної форм навчання.

Разом з тим аналіз практичних занять дає змогу визначити й можливі напрями вдосконалення методики викладання дисципліни. Зокрема, перспективним є подальше розширення використання цифрових інструментів і платформ для організації групової роботи та проектної діяльності, що сприятиме розвитку цифрової компетентності магістрантів. Доцільним також є активніше залучення магістрантів до міждисциплінарних проєктів і практичних завдань, які відображають комплексний характер сучасних освітніх проблем. Окрім того, удосконалення системи формувального оцінювання дозволить підвищити якість

зворотного зв'язку та індивідуалізувати освітню траєкторію здобувачів вищої освіти.

Аналіз практичних занять та навчально-методичного забезпечення дисципліни «Організація освітнього процесу» свідчить про їх значний потенціал у формуванні професійних, аналітичних і експертних умінь магістрантів. Поєднання різноманітних видів практичних завдань, орієнтація на реальні професійні ситуації та системне методичне забезпечення створюють умови для ефективної реалізації дисципліни в межах магістерської підготовки. Отримані результати підтверджують доцільність обраної методики викладання та окреслюють перспективи її подальшого розвитку й удосконалення.

Отже, у процесі дослідження встановлено, що ефективно викладання дисципліни «Організація освітнього процесу» для магістрантів освітньої програми «Організація освітнього процесу: консалтинг та експертиза» ґрунтується на поєднанні теоретичної підготовки з практико-орієнтованими формами навчання, системному підході до організації освітнього процесу та використанні сучасних педагогічних технологій. Структура і зміст дисципліни забезпечують послідовне формування управлінських, аналітичних і експертних компетентностей, формуючи цілісне уявлення про освітній процес як складну, динамічну систему.

Методичний аналіз засвідчив, що лекційні та практичні заняття відповідають компетентнісному, студентоцентрованому й діяльнісному підходам, поєднують інтерактивні методи, кейс-орієнтовані завдання, проєктну діяльність і комплексні засоби оцінювання. Робоча програма дисципліни є логічно вибудованою та методично обґрунтованою, що створює належні умови для підготовки магістрів, здатних професійно здійснювати управління, консалтинг і експертизу освітніх процесів у закладах вищої освіти.

Водночас аналіз методики викладання вказує на потенційні напрями удосконалення, серед яких виділяються розширення використання цифрових технологій для колективної та дистанційної роботи, інтеграція

міждисциплінарних кейсів та проєктів, а також вдосконалення системи формувального оцінювання для індивідуалізації освітньої траєкторії магістрантів. Реалізація таких заходів дозволить підвищити ефективність дисципліни, зробити освітній процес більш динамічним, гнучким та орієнтованим на сучасні виклики освітньої практики. До перспективних напрямів подальших досліджень належить розвиток цифрових інструментів і платформ для практичної підготовки, удосконалення міждисциплінарних кейсів та проєктів, а також вдосконалення системи формувального оцінювання та індивідуалізації освітніх траєкторій магістрантів. Проведене дослідження має як наукову, так і практичну цінність, оскільки забезпечує методичне обґрунтування викладання дисципліни, спрямоване на формування професійних компетентностей магістрантів, розвиток їх аналітичних та експертних умінь і підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Аналіз методичних аспектів викладання дисципліни «Організація освітнього процесу» забезпечує комплексну підготовку магістрантів у сфері консалтингу та експертизи освітніх процесів, формує системне, аналітичне та практично орієнтоване мислення, а також сприяє розвитку професійних компетентностей, необхідних для ефективної діяльності у сучасній системі вищої освіти. Досліджені методики викладання і структурування навчального матеріалу можна вважати сучасними, науково обґрунтованими та такими, що відповідають високим критеріям підготовки майбутніх магістрів.

Література

1. Бабенко І., Большая О., Пивовар Н. Майстерність менеджменту освітнього закладу у взаємодії з жіночим педагогічним колективом. *Витоки педагогічної майстерності: журнал* / Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г.Короленка. Полтава, 2023. Випуск 31. (Серія «Педагогічні науки»). С. 10–16.
2. Бабенко І.В. Інтеграція педагогічної майстерності в процесі фахової підготовки до організації позашкільної роботи майбутнього вчителя. *Вісник*

Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія. № 3 (2025). С. 16–22.

3. Бабенко, І., Кононець, Н., Большая, О., Іщенко, І. (2025). Організація ефективного освітнього процесу через призму педагогічної майстерності викладача: студентоцентрикований підхід. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*, 21(41).

4. Вітвицька С. С. Педагогіка вищої школи: практикум. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 174 с.

5. Горб Г. Модернізація освітнього процесу: орієнтація на реальні умови виробництва. *Професійна освіта*. 2022. № 3. С. 16–18.

6. Гриньова М., Кононець Н., Жданова-Неділько О., Іщенко І. Дидактична модель освітньої програми «Організація освітнього процесу: консалтинг та експертиза». *Нові горизонти педагогічної майстерності: від традицій до інновацій: колективна монографія* / за ред. д-ра пед. наук М. В. Гриньової, д-ра пед. наук Н. В. Кононець; Полтав. нац пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2025. С. 100-131.

7. Дюжикова, Т., Бальоха, А., & Чепелюк, А. (2022). Особливості організації освітнього процесу у ЗВО в умовах війни. *Перспективи та інновації науки*, 11 (16), 58–66.

8. Задорожна-Княгницька Л. В. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / Л. В. Задорожна-Княгницька, М. М. Нетреба, О. П. Бодик. Одеса : КУПРІЄНКО СВ, 2022. 309 с.

9. Бабенко І., Ткаченко М. Виховання толерантності майбутніх викладачів як основа формування сприятливого освітнього середовища в умовах магістратури. *Проектування безпечного середовища інноваційний підхід: колективна монографія* / Алексеева С.В., Альберт В.Д., Бабенко І. В. та ін.; / за редакцією доктора педагогічних наук О.М. Топузова, доктора економічних наук С.В. Захаріна, доктора педагогічних наук М. В. Гриньової. Полтава. 2023. С. 163–186.

10. Кононец Н., Бабенко І. Освітній консалтинг як засіб індивідуалізації навчання в організації освітнього процесу майбутніх музично-педагогічних працівників. *Витоки педагогічної майстерності: журнал* / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2025. Випуск 36. С. 92–99.
11. Остропольська, Є., Березовський, Д., & Хорошайло, О. (2022). Інноваційні методики навчання студентів закладів вищої освіти в умовах дистанційної форми навчання. *ITSynergy*, (1), 63–75.
12. Рязанцев О. Освітній процес – конвеєр чи штучне виробництво? *Новий колегіум*. 2023. № 4. С. 23–27.
13. Черновол, Є. О., Чепелюк, А. В., & Куртяк, Ф. Ф. (2023). Щодо цифровізації освітнього процесу у закладах вищої освіти України: нові можливості та перспективи. *Академічні візії*, (15).
14. Школяр С., Бабенко І. Симулятивні методи в організації освітнього процесу підготовки майбутніх фахівців до толерантної професійної діяльності. *Витоки педагогічної майстерності: журнал* / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2025. Випуск 35. С. 241–247.

***Abstract.** The study is aimed at highlighting the methodological features of teaching the academic discipline «Organization of the Educational Process» for students of the second (Master's) level of higher education within the educational program «Organization of the Educational Process: Consulting and Expertise». The purpose of the study is to conceptualize the theoretical and methodological foundations of organizing the educational process in higher education institutions and to substantiate the methodological support for conducting lectures and practical classes focused on the development of professional, analytical, and expert competencies of master's students.*

The paper analyzes contemporary approaches to teaching Master's-level disciplines, including the competency-based, student-centered, and activity-based approaches, and defines the role of the instructor as a facilitator, tutor, and expert. Lectures are based on problem-oriented, interactive, and discussion-based forms of learning, with the active use of multimedia and digital resources and techniques aimed at enhancing students' cognitive engagement.

Practical classes and independent work involve case analysis, modeling of managerial situations, and the completion of group project-based and analytical tasks, which contribute to the

development of analytical and expert skills. The analysis of the syllabus demonstrated its logical structure, coherent sequencing of topics, and rational distribution of study time among lectures, practical classes, and independent work. Lecture and practical materials meet contemporary requirements for Master's-level education and ensure effective integration of theoretical knowledge with practical application. The results obtained confirm the effectiveness of the proposed methodology in developing competencies necessary for professional activity in the field of educational consulting and expertise. The key strengths of the discipline include the integration of solid theoretical training with practice-oriented tasks, the use of interactive and digital learning technologies, and the promotion of independence and critical thinking among Master's students.

Key words: *organization of the educational process, teaching methodology, Master's-level training, competency-based approach, student-centered learning, lectures and practical classes, analytical and expert skills, digital and interactive teaching methods.*